

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA HUDUMA NA MAENDELEO YA JAMII

**TAARIFA KUHUSU UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU NA BAJETI YA WIZARA YA ELIMU,
SAYANSI NA TEKNOLOJIA KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022 PAMOJA NA MAONI,
USHAURI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA
MATUMIZI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023**

*[Inatolewa Chini ya Kanuni ya 118 (9) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la
Juni, 2020]*

10 MEI, 2022

YALIYOMO

SEHEMU YA KWANZA	1
1.0 UTANGULIZI	1
1.1 MUUNDO WA TAARIFA	2
SEHEMU YA PILI	2
2.0 UCHAMBUZI WA UTEKELEZAJI WA MPANGO WA BAJETI NA MAONI YA KAMATI KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022	2
2.1 UTEKELEZAJI WA MAONI, USHAURI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI KWA MWAKA 2021/2022	2
2.2 UKUSANYAJI WA MADUHILI KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022.....	2
2.3 UPATIKANAJI WA FEDHA KUTOKA HAZINA MWAKA 2021/2022	5
SEHEMU YA TATU	9
3.0 UCHAMBUZI WA MPANGO WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023	9
3.1 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAKUSANYO YA MADUHILI KWA MWAKA 2022/2023.....	10
3.2 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MATUMIZI YA KAWAIDA NA MIRADI YA MAENDELEO KWA MWAKA 2022/2023	11
SEHEMU YA NNE	19
4.0 MAONI, USHAURI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI	19
4.1 VYUO VYA ELIMU YA JUU	19
4.2 UPUNGUFU WA WATUMISHI	20
4.3 MIKOPO YA WANAFUNZI ELIMU YA JUU	20
4.4 UJENZI WA VYUO VYA UFUNDI STADI(VETA).....	21
4.5 MADAWATI YA JINSIA SHULENI NA VYUONI.	21
4.6 USIMAMIZI WA MIRADI YA MAENDELEO	21
4.7 MITAALA MIPYA YA ELIMU	22
5.0 HITIMISHO	23

VIELELEZO:

Kielelezo Na. 1: UKUSANYAJI WA MADUHULI FUNGU 46 KWA 2021/2022	4
Kielelezo Na. 2: UPATIKANAJI WA FEDHA FUNGU 46 MWAKA 2021/2022	7
Kielelezo Na. 3: UPATIKANAJI WA FEDHA (FUNGU 18) 2021/2022	8
Kielelezo Na. 4: ULINGANISHO WA MADUHULI 2021/2022 NA 2022/2023.....	11
Kielelezo Na. 5: BAJETI (FUNGU 46) 2022/2023.....	12
Kielelezo Na. 6: ULINGANISHO WA BAJETI YA FUNGU 46 KWA MWAKA 2021/2022/2023.....	14
Kielelezo Na. 7: ULINGANISHO WA BAJETI 2021/2022 NA 2022/2023 (FUNGU 18)	15
Kielelezo Na. 8: ULINGANISHO WA BAJETI YA FUNGU 46 DHIDI YA BAJETI YA TAIFA 2021/2022 NA 2022/2023	17
Kielelezo Na. 9: ULINGANISHO WA BAJETI YA TAIFA 2021/2022 NA 2022/2023 (KWA MILIONI)	18

**TAARIFA KUHUSU UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU NA BAJETI YA
WIZARA YA ELIMU, SAYANSI NA TEKNOLOJIA KWA MWAKA WA
FEDHA 2021/2022 PAMOJA NA MAONI, USHAURI NA
MAPENDEKEZO YA KAMATI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA
MATUMIZI YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023**

SEHEMU YA KWANZA

1.0 UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, awali ya yote napenda kukushukuru kwa kunipa fursa ili kwa mujibu wa Kanuni ya 118 (9) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020 niwasilishe mbele ya Bunge lako Tukufu Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Huduma na Maendeleo ya Jamii kuhusu Utekelezaji wa Majukumu na Bajeti ya Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022, pamoja na Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023.

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa [Nyongeza ya Nane (7) (1) (a) ya Kanuni ya 137 ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020], mojawapo ya Majukumu ya Kamati hii kama zilivyo Kamati nyingine za Kisekta ni pamoja na kushughulikia Bajeti ya Wizara zinazozisimamiwa na Kamati ya Huduma na Maendeleo ya Jamii. Katika vikao vyake vilivyofanyika Mwezi Machi, 2022 hapa Dodoma, Kamati ilichambua na kujadili bajeti ya Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kama ilivyoainishwa kwenye Kanuni za Kudumu za Bunge. Aidha, kwa mujibu wa Kanuni ya 117(1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020 Kamati ilipaswa kabla ya kuchambua Bajeti, kukagua Miradi ya Maendeleo iliyotengewa fedha katika Mwaka wa Fedha wa 2021/2022 kwa lengo la kuona hatua ya utekelezaji wa miradi hiyo ili kuwa katika nafasi nzuri ya kuweza kuishauri Serikali.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilitembelea na kukagua Miradi mitano iliyo chini ya Wizara hii iliyopo katika mikoa ya Arusha, Iringa na Mbeya. Miradi hiyo ni Mradi wa Upanuzi na Ukarabati wa Chuo cha Ufundi Arusha (mradi namba 6363); Mradi wa Ujenzi Wa Bweni la Wanawake Wa Taasisi Ya Afrika Ya Sayansi Na Teknolojia Ya Nelson Mandela (mradi namba 5422); Mradi wa ujenzi wa Maabara changamano wa Tume za nguvu za Atomic Tanzania(mradi namba 6356); Mradi wa ujenzi, upanuzi na ukarabati wa Chuo Kikuu Kishiriki cha Elimu cha Mkwawa (mradi namba 4314); pamoja na Mradi wa Ujenzi wa Hostel, Maabara na Maktaba wa Chuo Kikuu cha Sayansi na Teknolojia Mbeya (mradi namba 4353);

1.1 MUUNDO WA TAARIFA

Mheshimiwa Spika, Taarifa hii ya Kamati imegawanyika katika maeneo makuu yafuatayo: -

- a) Uchambuzi wa Utekelezaji wa Mpango wa Bajeti na Maoni ya Kamati kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022;
- b) Uchambuzi wa Mpango wa Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023; na
- c) Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati

SEHEMU YA PILI

2.0 UCHAMBUZI WA UTEKELEZAJI WA MPANGO WA BAJETI NA MAONI YA KAMATI KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022

Mheshimiwa Spika, Katika vikao vya Kamati vilivyofanyika Mwezi Machi, 2022 hapa Dodoma, Kamati ilichambua na kujadili Mpango wa Bajeti wa Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022 pamoja na kutoa Maoni, Ushauri na Mapendekezo mbalimbali kwa lengo la kuboresha utendaji kazi wa Wizara. Uchambuzi wa Kamati ulikuwa kama ifuatavyo: -

2.1 UTEKELEZAJI WA MAONI, USHAURI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022

Mheshimiwa Spika, Taarifa ya Kamati iliyowasilishwa Bungeni mnamo tarehe 4 Mei, 2021 kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia kwa Mwaka wa Fedha 2021/2022, ilijumuisha pamoja na mambo mengine Maoni, Ushauri na Mapendekezo ya Kamati yapatayo tisa (9). Pamoja na Kamati kupokea Taarifa ya utekelezaji wa maoni, ushauri na mapendekezo ya Kamati bado iliona kuna baadhi ya maoni ambayo hayakutekelezwa kikamilifu ambayo ni pamoja na: - Uhaba wa Watumishi na mikopo ya wanafunzi wa elimu ya juu. **Kamati itaendelea kuyasisitiza tena masuala haya kwenye Taarifa hii.**

2.2 UKUSANYAJI WA MADUHULI KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022

Mheshimiwa Spika, Katika mwaka wa fedha 2021/2022, Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia (**Fungu 46**) ilikadiria kukusanya Maduhuli yenye thamani ya **Shilingi 555,043,008,495.63**. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 8,680,995,000.00** ni makusanyo kutoka katika

Idara na Vitengo na **Shilingi 546,362,013,495.63** ni makusanyo kutoka katika Taasisi zilizo chini ya Wizara. Vyanzo vya maduhuli ni kutokana na malipo ya ada, ushauri elekezi, huduma za ukaguzi wa shule na utoaji wa huduma mbalimbali.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilijulishwa kuwa hadi kufikia Februari, 2022. Wizara imekusanya jumla ya **Shilingi 350,484,167,565.79** sawa na **asilimia 63** ya makadirio ambapo **Shilingi 6,738,103,982.00** ambayo ni sawa na **asilimia 78** zimekusanywa na Idara na Vitengo, na **Shilingi 343,746,063,583.79** sawa na **asilimia 63** zimekusanywa na Taasisi zilizo chini ya Wizara.

Mheshimiwa Spika, uchambuzi wa kina wa Kamati umebaini kuwa makusanyo ya maduhuli kwa idara na vitengo vilivyo chini ya Wizara hii ni wa kuridhisha kwani hadi kufikia mwezi Februari, 2022 zimeweza kukusanya maduhuli kwa Zaidi ya **asilimia 60** ya lengo walilojiwekea.

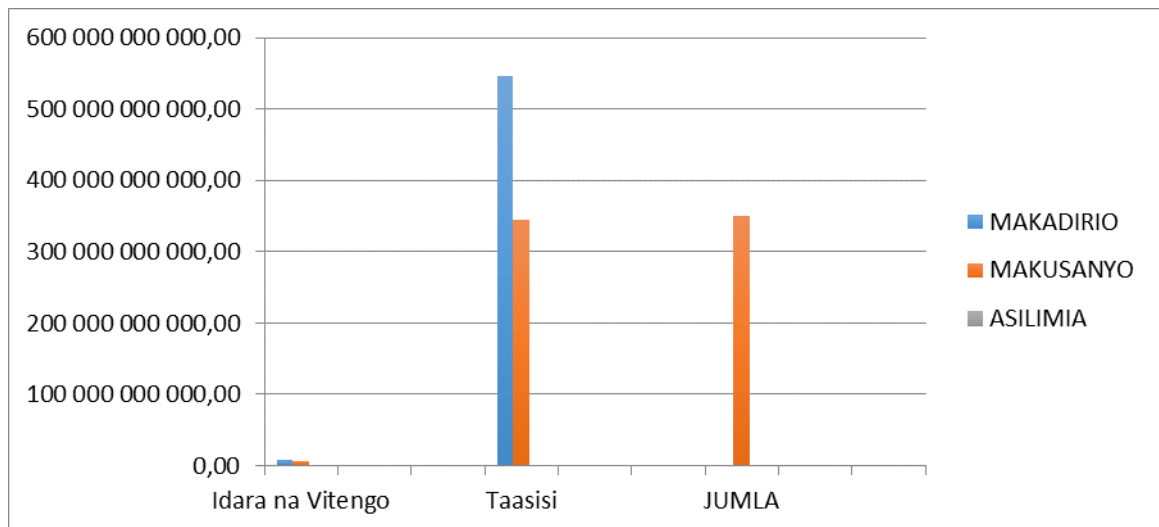
Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kuwepo kwa makusanyo mazuri ya maduhuli kwa Taasisi ya Elimu Tanzania na Mamlaka ya Elimu Tanzania ambapo wameweza kuvuka malengo ambapo Taasisi ya Elimu Tanzania ilipanga kukusanya kiasi cha **shilingi 4,546,810,382.00** lakini hadi kufikia Februari, 2022 imekusanya **5,350,542,404.00** sawa na **asilimia 118**. Hali kadhalika Mamlaka ya Elimu Tanzania ilipanga kukusanya kiasi cha **shilingi 434,500,000.00** ilivuka lengo na kukusanya jumla ya **shilingi 607,368,623.95** ambayo ni sawa na **asilimia 140**.

Kamati ilipongeza makusanyo haya makubwa. Kwa mujibu wa taarifa za Wizara sababu za makusanyo kuzidi makadirio, zilielezwa kuwa ni kutokana na juhudi ambazo Taasisi imezifanya za uandishi, uchapaji na uuzaji wa vitabu; utoaji wa mafunzo wa walimu na wakufunzi; kuwaelimisha wamiliki wa shule binafsi kuhusu umuhimu wa kutumia vitabu vya kiada vinavyoandikwa

na Taasisi ya Elimu Tanzania hatua ambayo imeongeza sana mauzo ya vitabu. **Kamati inapongeza sana Taasisi ya Elimu Tanzania na Mamlaka ya Elimu Tanzania kwa kuendelea kuwa wabunifu na kuongeza mapato ya taasisi hizi.**

Kielelezo Na. 1: UKUSANYAJI WA MADUHULI FUNGU 46 KWA 2021/2022

CHANZO	MAKADIRIO	MAKUSANYO	ASILIMIA
Idara na Vitengo	8,680,995,000.	6,738,103,982.00	78
Taasisi	546,362,013,495.63	343,746,063,583.79	63
JUMLA	555,043,008,495.63.	350,484,167,565.79	63

Chanzo: Randama ya fungu 46 (Machi 2022) na Usanifu wa Kamati

2.3 UPATIKANAJI WA FEDHA KUTOKA HAZINA MWAKA 2021/2022

Mheshimiwa Spika, Katika Mwaka wa Fedha 2021/2022, Wizara kupitia **Fungu 46**, iliidhinishiwa na Bunge lako Tukufu Bajeti ya **Shilingi 1,519,316,801,000** kwa ajili ya kuwezesha Wizara kutekeleza majukumu yake na miradi mbalimbali ya maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 480,474,878,000.00** sawa na **asilimia 31.6** zilikuwa ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na **Shilingi 1,038,841,923,000.00** sawa na **asilimia 68.3** ni kwa ajili ya kutekeleza Miradi ya Maendeleo.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa kuwa hadi kufikia tarehe 28 Februari, 2022, Wizara ilikuwa imepokea Jumla ya **Shilingi 1,053,099,782,423.57** sawa na **asilimia 69.3** ya bajeti yote iliyoidhinishwa na Bunge. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 317,073,604,015.66** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambayo ni sawa na **asilimia 66** ya Matumizi ya Kawaida yaliyoidhinishwa na **Shilingi 736,026,178,407.91** kwa ajili ya kutekeleza Miradi ya Maendeleo sawa na **asilimia 71** ya Bajeti yote ya Maendeleo iliyoidhinishwa.

Mheshimiwa Spika, Kamati imefanya uchambuzi wake na kubaini kuwa, kati ya fedha za Matumizi ya Kawaida zilizopokelewa, **Shilingi 295,938,693,940.48** sawa na **asilimia 66** ni kwa ajili ya mishahara (PE) na **Shilingi 21,134,910,075.18** sawa na **asilimia 64** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC).

Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Fedha za Miradi ya Maendeleo, kiasi cha **Shilingi 736,026,178,407.91** kimepokelewa kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo sawa na **asilimia 71** ya bajeti iliyotengwa. Kati ya Fedha hizo **Shilingi 625,342,683,026.86** sawa na **asilimia 81** ni fedha za ndani na **Shilingi 110,967,369,567.01** sawa na **asilimia 42** ni fedha za nje kama inavyoonekana kwenye Kielelezo Na.2.

Mheshimiwa Spika, Kamati imefanya uchambuzi wa utolewaji wa fedha za matumizi ya kawaida na imeridhishwa na kasi ya utolewaji wa fedha hizo hadi kufikia Februari, 2022 ambacho ni kipindi cha robo ya tatu ya utekelezaji mwaka wa bajeti na tayari Wizara imekwishapokea **asilimia 66** ya Bajeti iliyoidhinishwa. Kamati ilifanya uchambuzi wa fedha za Miradi ya Maendeleo zilizotolewa na kuipongeza Serikali kwa utoaji wa fedha hizo kwa **asilimia 71** uliosaidia kutekeleza miradi ya maendeleo mbalimbali kama vile: - upanuzi na Ukarabati wa Shule na Vyuo Vikuu, mikopo kwa Wanafunzi wa Elimu ya Juu, Mfuko wa Utafiti na Maendeleo (Research and Development Fund – COSTECH; Ujenzi wa Jengo la Tume ya Nguvu za Atomiki (Tanzania Atomic Energy Commission Laboratory).

Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee kamati inampongeza Mheshimiwa Rais kwa Serikali yake kuipatia Wizara hii fedha za Mpango wa Maendeleo kwa Ustawi wa Taifa na Mapambano dhidi ya UVIKO 19 ambazo zimelenga kuboresha miundombinu ya ujenzi na ukarabati wa madarasa, mabweni, kumbi za mihadhara katika Vyuo vya Ualimu na vyuo vinavyotoa Mafunzo ya Ufundi Stadi nchini ili kuimarisha mazingira ya Ujifunzaji na Ufundishaji. Fedha hizo zimetumika kutekeleza miradi kama vile: - Ujenzi wa VETA 4 za Mikoa, Ujenzi wa Vyuo 25 vya VETA; ununuzi wa Vifaa kwa Wanafunzi wenye Mahitaji Maalumu wa Elimu ya Juu; pamoja na ujenzi wa Madarasa 41, Kumbi za Mihadhara 3 na mabweni 15 katika vyuo vya Ualimu.

Kielelezo Na. 2: UPATIKANAJI WA FEDHA FUNGU 46 MWAKA 2021/2022

UPATIKANAJI WA FEDHA FUNGU 46 MWAKA 2021/2022				
MATUMIZI		KILICHODHINISHWA	KILICHOPOKELEWA	ASILIMIA
KAWAIDA	MISHAHARA	447,214,694,000.00	295,988,693,940.48	66
	OC	33,260,184,000.00	21,134,910,075.18	64
	JUMLA	480,474,878,000.00	317,073,604,015.66	66
MAENDELEO	NDANI	776,639,923,000.00	625,342,683,026.86	81
	NJE	262,202,000,000.00	110,967,369,567.01	42
	JUMLA	1,038,841,923,000.00	736,310,052,593.87	71
JUMLA BAJETI		1,519,316,801,000	1,053,099,782,423.66	69.3

Chanzo: Randama ya fungu 46 (Machi 2022) na Usanifu wa Kamati

Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Tume ya UNESCO yenye **Fungu 18**, katika Mwaka wa Fedha 2021/2022, iliidhinishwa na Bunge lako Tukufu jumla ya **Shilingi 2,254,777,000**. Kati ya fedha hizo **Shilingi 722,484,000.00** sawa na **asilimia 32.04** ya Bajeti ni kwa ajili ya Mishahara ya watumishi wa Tume na **Shilingi 1,532,293,000.00** sawa na **asilimia 67.95** ni kwa ajili ya Matumizi ya Mengineyo ya Tume.

Hadi kufikia Februari, 2022 kiasi cha **Shilingi 1,385,650,341.64** sawa na **asilimia 61.45** ya Bajeti iliyoidhinishwa kilikuwa kimepokelewa. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 400,929,000.00** sawa na **asilimia 55.49** ya bajeti ya Mishahara ilikuwa imepokelewa na **Shilingi 984,721,341.64** sawa na **asilimia 64.26** kwa ajili ya Matumizi Mengineyo nayo ilikuwa imepokelewa kama inavyoonekana kwenye Kielelezo Na.3.

**Kielelezo Na. 3: UPATIKANAJI WA FEDHA (FUNGU 18)
2021/2022**

MAELEZO	KIASI KILICHODHINISHWA 2021/2022	KILICHOPOKELEWA HADI FEB, 2022	ASILIMIA%
MISHAHARA	722,484,000.00	400,929,000.00	55.49
MATUMIZI MENGINEYO	1,532,293,000.00	984,721,341.64	64.26
JUMLA	2,254,777,000.00	1,385,650,341.64	61.45

CHANZO: Randama ya bajeti ya tume ya UNESCO (FUNGU 18) 2022/2023 na Usanifu wa Kamati

SEHEMU YA TATU

3.0 UCHAMBUZI WA MPANGO WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023

Mheshimiwa Spika, Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia katika Mwaka wa Fedha 2022/2023 imejiwekea malengo mbalimbali kwa kuzingatia Dira ya Maendeleo ya Taifa (2025); Mpango wa Taifa wa Maendeleo wa Miaka Mitano (2020/21 2025/26); Ilani ya Chama cha Mapinduzi (CCM) (2020-2025); Mwongozo wa Maandalizi ya Mpango wa Bajeti wa mwaka 2022/2023; na Mipango na Mikakati ya Maendeleo ya Sekta ya Elimu. Baadhi ya malengo ambayo Wizara imejiwekea ni pamoja na Kuongeza Fursa na Ubora wa Elimu na Mafunzo katika ngazi zote; kutunga na Kutekeleza Sera za Elimu, Tafiti, Huduma za Maktaba, Sayansi, Teknolojia, Ubunifu na Uendelezaji wa Mafunzo ya Ufundi; Kuimarisha Ushirikiano wa Kitaifa, Kikanda na Kimataifa katika Elimu, Sayansi na Teknolojia; kuratibu na kuimarisha Maendeleo ya Tafiti na Bunifu kwa ajili ya Kukuza Uchumi wa Jamii na Maendeleo ya Viwanda; Kuongeza Matumizi na Mafunzo pamoja na Kuweka Kanuni za Kuwezesha Matumizi Salama ya Teknolojia ya Nyuklia; Kukusanya Rasilimali Fedha na Kuongeza Uwekezaji Katika Elimu, Sayansi, Teknolojia na Ubunifu pamoja na Miundombinu; Kuimarisha Mazingira ya kazi ili Kuongeza Tija na Ufanisi katika Utoaji wa Huduma; na kushughulikia Masuala Mtambuka katika Sekta ya Elimu.

Mheshimiwa Spika, Ili kuweza kutekeleza malengo haya pamoja na majukumu mbalimbali, Wizara iliwasilisha mbele ya Kamati, Randama yake yenye kuonyesha Makadirio ya Makusanyo ya Maduhuli na Matumizi kwa lengo la kuchambuliwa na kujadiliwa na Kamati. Kamati ilifanya kazi hiyo na uchambuzi kama ifuatavyo: -

3.1 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MAKUSANYO YA MADUHULI KWA MWAKA 2022/2023

Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia **Fungu 46** katika Mwaka wa Fedha 2022/2023 inakadiria kukusanya maduhuli ya **Shilingi 642,667,620,483.06** Kati ya makadirio hayo, **Shilingi 8,680,995,000.00** sawa na **asilimia 1.3** zinatarajiwa kukusanywa kutoka vyanzo vya Idara na Vitengo vya Wizara na kiasi cha **Shilingi 633,986,625,483.06** sawa na **asilimia 98.6** kinakadiriwa kukusanywa kutoka vyanzo vilivyopo chini ya Taasisi za Wizara.

Mheshimiwa Spika, Kamati imefanya uchambuzi wake kwa kulinganisha makadirio ya makusanyo kwa mwaka 2021/2022 ambapo wizara ilikadiria kukusanya **shilingi 555,043,008,495.63** dhidi ya yale ya mwaka 2022/2023 ambapo **shilingi 642,667,620,483.06** zinatarajiwa kukusanywa. Baada ya uchambuzi huo Kamati imebaini kuwa, makadirio ya makusanyo kwa mwaka wa fedha 2022/2023 yameongezeka kwa **shilingi 87,624,611,987.43** sawa na **asilimia 13.6**.

Ongezeko hilo la maduhuli linatarajiwa kutoka makusanyo ya taasisi zilizo chini ya Wizara ambapo kwa mwaka 2021/2022 zilikusanya **shilingi 546,362,013,495.63** lakini kwa mwaka wa fedha 2022/2023 taasisi hizo zinatarajia kukusanya **shilingi 633,986,625,483.06**. Kwa upande wa idara na taasisi makusanyo yao ni kama ya mwaka wa fedha uliopita 2021/2022 ambayo ni **shilingi 8,680,995,000.00** kama inavyoonekana kwenye Kielelezo Na.4.

Mheshimiwa Spika, Kamati iliarifiwa kuwa sababu zilizopelekea kuongezeka kwa makadirio ya makusanyo ya maduhuli ni kutokana na Kuongezeka kwa Kazi za Ushauri (consultancy) katika Taasisi za Elimu ya Juu na Ufundi na Kuandaliwa kwa Program Mpya zeye Uhitaji kwa Jamii katika vyuo mbalimbali vya

Elimu ya Juu na Ufundi ambapo watu mbalimbali wanavutiwa kusoma program mpya na zilizoboreshwa na hivyo kupelekea ongezeko la udahili na ukusanyaji wa mapato kutokana na ada za masomo.

Kielelezo Na. 4: ULINGANISHO WA MADUHULI 2021/2022 NA 2022/2023

MAELEZO	2021/2022	2022/2023	ASILIMIA %
IDARA NA VITENGO	8,680,995,000.00	8,680,995,000.00	0
TAASISI	546,362,013,495.63	633,986,625,483.06	16
JUMLA	555, 043,008,495.63	642,667,620,483.06	13.6

Chanzo: Randama ya fungu 46 (Machi, 2022) na Usanifu wa kamati

3.2 UCHAMBUZI WA MAKADIRIO YA MATUMIZI YA KAWAIDA NA MIRADI YA MAENDELEO KWA MWAKA 2022/2023

Mheshimiwa Spika, katika eneo hili Kamati imefanya uchambuzi wa aina mbili kama ifuatavyo: -

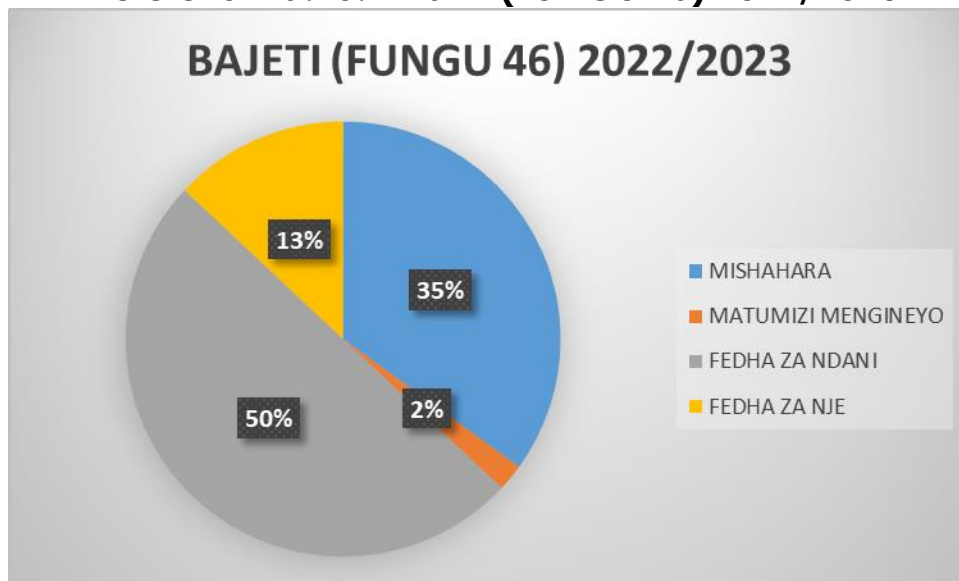
a) Uchambuzi wa Bajeti ya Wizara (Fungu 46 na 18)

Mheshimiwa Spika, uchambuzi huu unalenga kufanya ulinganisho wa bajeti ya mwaka 2021/2022 na 2022/2023 [Kanuni ya 117 (2) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020] kwa lengo la kuona mwenendo wa bajeti ya Wizara hii. Katika Randama iliyowasilishwa mbele ya Kamati na Wizara kuhusu makadirio yake ya matumizi kupitia Fungu 46 kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023, Wizara inaomba kuidhinishiwa na Bunge lako Tukufu Jumla ya **Shilingi 1,421,004,355,000.00**. Kati ya fedha hizo, Matumizi ya Kawaida yanaombewa **Shilingi 533,456,916,000.00** sawa na **asilimia 37.54** na **Shilingi 887,547,439,000.00** sawa na **asilimia 62.45** zinaombwa kwa ajili ya kutekeleza Miradi ya Maendeleo.

Mheshimiwa Spika, mchanganuo wa fedha hizo ambao pia unaonekana katika kielelezo Na. 5 ni kama ifuatavyo: -

- i) Mishahara ya Watumishi (PE) **Shilingi 500,196,732,000.00** sawa na **asilimia 35**;
- ii) Matumizi Mengineyo (OC) **Shilingi 33,260,184,000.00** sawa na **asilimia 2**;
- iii) Fedha za Ndani kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo **Shilingi 706,083,678,000.00** sawa na **asilimia 50**; na
- iv) Fedha za Nje kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo **Shilingi 181,463,761,000.00** sawa na **asilimia 13**

Kielelezo Na. 5: BAJETI (FUNGU 46) 2022/2023

Chanzo: Randama ya fungu 46 (Machi 2022) na Usanifu wa Kamati

Mheshimiwa Spika, Kamati imefanya uchambuzi wake kwa kulinganisha Bajeti ya **Fungu 46** kati ya Mwaka 2021/2022 na 2022/2023 na kubaini kuwa, kuna upungufu wa Bajeti kwa kiasi cha **Shilingi 98,312,446,000** sawa na **asilimia 6.47** kutoka **Shilingi 1,519,316,801,000** mwaka 2021/2022 hadi **Shilingi**

1,421,004,355,000.00 mwaka 2022/2023. Upungufu zaidi unaonekana kwenye fedha za miradi ya maendeleo ambazo zimepungua kwa **shilingi 151,894,484,000** sawa na **asilimia 14.8** kutoka **shilingi 1,038,841,923,000** ya mwaka 2021/2022 hadi **shilingi 887,547,439,000** mwaka 2022/2023.

Kwa upande wa fedha za mishahara kuna ongezeko la **shilingi 52,982,038,000** sawa na **asilimia 10.59** kutoka **Shilingi 447,214,694,000** ya mwaka 2021/2022 hadi **Shilingi 500,196,732,000** mwaka 2022/2023.

Mheshimiwa Spika, Kamati imefanya uchambuzi wake na kubaini kuwa upungufu wa Bajeti ya fungu 46 katika mwaka wa fedha 2022/2023 kwa kiasi kikubwa umesababishwa na upungufu wa fedha za nje za miradi ya maendeleo uliotokana kumalizika kwa muda wa utekelezaji wa baadhi ya Miradi ya Maendeleo kama vile mradi wa Lipa Kulingana na Matokeo Katika Sekta ya Elimu (EP4R) na Mradi wa kukuza uUuzi na Stadi za Kazi (ESPJ). Aidha uwepo wa fedha za miradi ya Mpango wa Maendeleo kwa Ustawi wa Taifa na Mapambano Dhidi ya UVIKO 19 (TCRP) na Nyongeza ya Bajeti ya Bodi ya Mikopo kwa Mwaka 2021/2022 ulipelekea kuongezeka kwa Bajeti kwa mwaka huo wa fedha ukilinganisha na mwaka wa fedha 2022/2023.

Kwa upande wa fedha za matumizi ya kawaida kamati imebaini ongezeko la mishahara limetokana na Kupandishwa Vyeo kwa baadhi ya Wafanyakazi wa Wizara na Taasisi zake na Kuongezeka kwa Watumishi katika Ikama ya Wizara (Maafisa Uthibiti Ubora wa Shule 400) kutoka Ofisi ya Rais TAMISEMI.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini pia kuwa, pamoja na ongezeko la fedha za mishahara fedha za matumizi mengineyo haijaongezeka. Kamati ilihoji sababu za fedha za Matumizi mengineyo kutoongezeka na athari zitakazotokana na kutoongezeka kwa fedha hizo ambapo ilielezwa ni kutokana na ukomo wa Bajeti na kupungua kwa gharama za uendeshaji wa ofisi kutokana na kuimarishwa kwa mifumo mbalimbali ya kutolea huduma kwa gharama nafuu.

Kamati inapongeza Wizara kwa kuona umuhimu wa kutenga Bajeti ya nyongeza ya mishahara kwa watumishi waliopanda vyeo na kuongeza wathibiti ubora 400 kutoka OR TAMISEMI. Kamati inaamini ubora wa elimu katika shule zetu utaongezeka kutokana na usimamizi utakaosababishwa na ongezeko hilo la wathibiti ubora.

Kielelezo Na. 6 kinaonesha ulinganisho wa Bajeti ya Fungu 46 kwa mwaka 2021/2022 na 2022/2023.

**Kielelezo Na. 6: ULINGANISHO WA BAJETI YA FUNGU 46
KWA MWAKA 2021/2022/2023**

MATUMIZI		2021/2022	2022/2023	ONGEZEKO/ UPUNGUFU	%
KAWAIDA	MISHAHARA	447,214	500,196	52,982	10.59
	OC	33,26	33,26	0	0
	JUMLA	480,474	533,456	52,982	10.59
MAENDELEO	NDANI	776,639	706,083	-70,556	-9.08
	NJE	262,202	181,463	-80,738	-30.7
	JUMLA	1,038,841	887,547	-151,294	-14.56
JUMLA BAJETI	JUMLA KUU	1,519,316	1,421,004	98,312	6.4

Chanzo: Randama ya fungu 46 (Machi 2022) na Usanifu wa Kamati

Mheshimiwa Spika, Kwa upande wa Tume ya UNESCO (Fungu 18), katika Mwaka wa Fedha 2022/2023 imekadiria kutumia **Shilingi 2,709,163,000.00**. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 1,176,870,000.00** sawa na **asilimia 43** ni kwa ajili ya mishahara na **Shilingi 1,532,293,000.00** sawa na **asilimia 57**. ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo ya Tume.

Mheshimiwa Spika, Kamati imefanya uchambuzi wake na kubaini kuwa, Bajeti ya mwaka huu ya Tume imeongezeka kwa **asilimia 16.7** kutoka **Shilingi 2,254,777,000** mwaka 2021/2022 hadi **Shilingi 2,709,163,000** mwaka 2022/2023. Ongezeko zaidi linaonekana kwenye Mishahara kutoka **Shilingi 722,484,000** mwaka 2021/2022 hadi **Shilingi 1,176,870,000** mwaka 2022/2023 sawa na ongezeko la **asilimia 38.6** kama inavyoonekana kwenye Kielelezo Na. 7. Kamati ilihoji sababu ya ongezeko la mishahara na ilielezwa kuwa, ni kutokana na Watumishi 22 wanaotarajiwa kuhamia kutoka Taasisi mbalimbali za Umma. **Kamati inaipongeza Serikali kwa kuendelea kuona umuhimu wa kuongeza watumishi katika Tume hii.**

Kielelezo Na. 7: ULINGANISHO WA BAJETI 2021/2022 NA 2022/2023 (FUNGU 18)

MAELEZO	2021/2022	2022/2023
MISHAHARA	722,484,000.00	1,176,870,000.00
MATUMIZI MENGINEYO	1,532,293,000.00	1,532,293,000.00
JUMLA	2,254,777,00	2,709,163,000.00

Chanzo: Randama ya fungu 18 (Machi, 2022) na Usanifu wa Kamati.

b)Uchambuzi wa Bajeti ya Wizara (Fungu 46) kwa Kulinganisha na Mpango wa Maendeleo wa Taifa

Mheshimiwa Spika, Kamati ilifanya uchambuzi wa kulinganisha Bajeti ya Fungu 46 dhidi ya Bajeti ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa wa Mwaka 2022/2023 kwa lengo la kubaini masuala mbalimbali ikiwemo asilimia ya Bajeti ya

Wizara katika Mpango huo (Bajeti ya Taifa) kati ya mwaka 2021/2022 na 2022/2023, lakini pia kuona ni kwa kiasi gani mwenendo ya bajeti hiyo ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa unaathiri bajeti ya Fungu 46.

Mheshimiwa Spika, Katika uchambuzi huo, Kamati imebaini masuala mbalimbali kama ifuatavyo: -

- i) Bajeti ya **Fungu 46** kwa ujumla wake kiasi cha **shilingi 1,421,004,355,000** kwa mwaka 2022/2023 ni **asilimia 3.46** ya Bajeti yote ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa ya **Shilingi 41,063,915.000,000** Bajeti hii imeshuka kutoka **asilimia 4** dhidi ya shilingi **37,980,601,000,000** ya Bajeti ya Mpango wa Maendeleo ya mwaka 2021/2022;
- ii) Bajeti ya Mishahara ya **Fungu 46** dhidi ya Bajeti ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa imepungua kutoka **asilimia 5.48** kwa mwaka 2021/2022 hadi **asilimia 5.13** mwaka 2022/2023; na
- iii) Bajeti ya Maendeleo ya **Fungu 46** dhidi ya Bajeti ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa imepungua kutoka **asilimia 6.93 mwaka 2021/2022** hadi **asilimia 5.7** mwaka 2022/2023.

Mheshimiwa Spika, Kielelezo Na. 8 kinaonyesha ulinganisho huo.

Kielelezo Na. 8: ULINGANISHO WA BAJETI YA FUNGU 46 DHIDI YA BAJETI YA TAIFA 2021/2022 NA 2022/2023

ULINGANISHO WA BAJETI FUNGU 46 DHIDI YA BAJETI YA TAIFA 2021/2022			
MATUMIZI	BAJETI KUU YA TAIFA	BAJETI FUNGU 46	% FUNGU 46
MISHAHARA	8,150,509,000,000	447,214,694,000	5.48
OC	4,189,199,000,000	33,260,184,000	0.7
MAENDELEO	14,977,615,000,000	1,038,841,923,000	6.93
MFUKO MKUU WA SERIKALI	10,663,278,000,000	-	-
JUMLA	37,980,601,000,000	1,519,316,801,000	4
ULINGANISHO WA BAJETI FUNGU 46 DHIDI YA BAJETI YA TAIFA 2022/2023			
MATUMIZI	BAJETI KUU YA TAIFA	BAJETI FUNGU 46	% FUNGU 46
MISHAHARA	9,740,753,000,000	500,196,732,000	5.13
OC	4,493,456,000,000	33,260,184,000	0.74
MAENDELEO	15,521,341,000,000	887,547,439,000	5.7
MFUKO MKUU WA SERIKALI	11,308,365,000,000	-	-
JUMLA	41,063,915,000,000	1,421,004,355,000	3.46

Chanzo: Mpango wa Maendeleo wa Taifa, Randama Fungu 46 (Machi 2022) na Usanifu wa Kamati

- iv) Uchambuzi wa Kamati umebaini kuwa Bajeti ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa wa mwaka 2022/2023 ikiwa imeongezeka kwa **asilimia 7.5** kutoka **Shilingi Trilioni 37.9** mwaka 2021/2022 hadi **shilingi Trilioni 41.06** mwaka 2022/2023. Aidha Bajeti ya Fungu 46 imepungua kwa **asilimia 6.47** kutoka **shilingi Trilioni 1.51** mwaka 2021/2022 hadi **shilingi Trilioni 1.42** mwaka 2022/2023;
- v) Wakati Bajeti ya Mishahara ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa ikiwa imeongezeka kwa **asilimia 16.32** mwaka 2021/2022 ikilinganishwa na mwaka 2022/2023, Bajeti ya mishahara ya **Fungu 46** imeongezeka kwa **asilimia 10.59**; na
- vi) Wakati Bajeti ya Maendeleo ya Mpango wa Maendeleo wa Taifa ikiwa imeongezeka kwa **asilimia 3.5**, Bajeti ya

Maendeleo ya Fungu 46 imepungua kwa **asilimia 1.8**.

Mheshimiwa Spika, Kwa ujumla kumekuwa na ongezeko la Bajeti ya mpango wa maendeleo wa Taifa lakini kuna upungufu wa Bajeti ya fungu 46 kwa mwaka 2022/2023. Ongezeko la Bajeti ya Mishahara ya Mpango wa Maendeleo umepelekea pia ongezeko la Mishahara ya Fungu 46. Hata hivyo Bajeti ya Fedha za Maendeleo ya fungu 46 imepungua ukilinganisha na ongezeko la Bajeti ya Maendeleo ya Mpango wa Taifa wa Maendeleo. Uchambuzi wa Kamati umebaini kuwa upungufu huo wa Bajeti ya Maendeleo kwa Fungu 46 umetokana na kumalizika kwa muda kwa baadhi ya miradi ya maendeleo kama vile Mradi wa Lipa Kulingana na matokeo (EP4R), Mradi wa Kukuza Ujuzi na Stadi Kazi (ESPJ) pamoja na miradi ya Mpango wa Maendeleo kwa Ustawi wa Taifa na Mapambano Dhidi ya UVIKO 19 (TCRP).

Kielelezo Na. 9: ULINGANISHO WA BAJETI YA TAIFA 2021/2022 NA 2022/2023 (KWA MILIONI)

MATUMIZI	BAJETI KUU YA TAIFA 2021/2022	BAJETI KUU YA TAIFA 2022/2023	PUNGUFU/ONGEZECO	%
OC	4,189,199	4,493,456	304,257	6.77
MISHAHARA	8,150,509	9,740,753	388,120	16.3
MAENDELEO	14,977,615	15,521,341	356,422	3.5
MFUKO MKUU WA SERIKALI	10,663,278	11,308,365	186,444	5.7
JUMLA	37,980,601	41,063,915	1,379,013	3.46

Chanzo: Mpango wa Maendeleo wa Taifa na Usanifu wa Kamati.

SEHEMU YA NNE

4.0 MAONI, USHAURI NA MAPENDEKEZO YA KAMATI

Mheshimiwa Spika, kutokana na uchambuzi huo na yale yaliyobainika, Kamati inatoa maoni, ushauri na mapendekezo yafuatayo: -

4.1 VYUO VYA ELIMU YA JUU

Mheshimiwa spika, ili kupata maendeleo katika nchi yetu ni lazima tuwe na dhamira ya dhati ya kuwekeza katika Elimu ya Juu. Mwanasiasa mkongwe wa Marekani Bw. Ronald Lewis aliwahi kusema **“Kuhakikisha ubora wa elimu ya juu ni muhimu kwa ajili ya maendeleo ya kizazi cha baadaye”**. Katika kuhakikisha utolewaji wa elimu bora katika vyuo vikuu kamati inatoa ushauri ufuatao: -

Wizara iongeze Bajeti ya Maendeleo ili kutatua changamoto ya upungufu wa miundombinu ya elimu kama vile nyumba za walimu, mabweni, madarasa na maabara katika Vyuo Vikuu Nchini.

- (a) Kamati inaishauri Serikali kuviwezesha Vyuo Vikuu kuwekeza katika kufanya tafiti mbalimbali ili viweze kuongeza mapato ya ndani, kujitangaza na kutambulika kimataifa.
- (b) Wizara ya Elimu Sayansi na Teknolojia, itenge bajeti ya kutosha kutokana na vyanzo vya ndani ili kuwezesha Vyuo vya Elimu ya Juu vya Umma kujitangaza na kuongeza Udahili katika Ngazi ya Uzamili na Uzamivu;
- (c) Vyuo vikuu viendeleo kubuni na kuanzisha kozi mbalimbali zenye kuwasaidia wanafunzi kujijaji mara baada ya kumaliza elimu. Kozi zitolewazo zivasaidie waweze kubuni miradi, kuiendesha na kuisimamia.

4.2 UPUNGUFU WA WATUMISHI

Kamati imebaini kuwepo kwa uhaba wa watumishi katika Taasisi za Wizara kama shule na Vyuo Vikuu. Uhaba huo ni pamoja na Uhaba wa Walimu na wakufunzi. Katika kutatua changamoto hii kamati imeshauri yafutayo: -

- (a) Wizara iwe na mkakati wa dhati wa kutatua changamoto hii ikiwa ni pamoja na kuongeza idadi ya watumishi ili kukidhi mahitaji katika Taasisi za Wizara hii.
- (b) Serikali iendelee kuajiri walimu wa shule za msingi na Sekondari
- (c) Kamati inaendelea kusisitiza vvuho vikuu viendelee kuwa na uhuru wa kitaaluma katika kuajiri watumishi wake hususan wanataaluma kwa kuzingatia sheria kanuni na vigezo vya kitaaluma.

4.3 MIKOPO YA WANAFUNZI ELIMU YA JUU

Mheshimiwa Spika, kamati inapongeza Serikali kwa kuendelea kutoa mikopo kwa wanafunzi wa elimu ya juu. Hata hivyo kamati inatoa maoni yafuatayo: -

- (a) Serikali iangalie uwezekano wa kuwapatia mikopo wanafunzi wa elimu ya kati.
- (b) Kamati inaendelea kusisitiza, Serikali iangalie upya vigezo vya utoaji wa mikopo ya Elimu ya Juu ili kupunguza malalamiko ya kutokuwa na vigezo vya ulinganifu yanayojitokeza mara kwa mara miongoni mwa waombaji na wazazi.
- (c) Serikali iendelee kutafuta vyanzo vya fedha ili kuwapatia mikopo wanafunzi wote wanaohitaji mikopo.
- (d) Bodi ya mikopo ijiendeshe kibenki ili kuwezesha na kurahisishautoaji wa mikopo na ukusanyaji wa mikopo kwa wanafunzi wanaohitaji mikopo.

4.4 UJENZI WA VYUO VYA UFUNDI STADI(VETA)

Kamati inaipongeza Serikali kwa kutekeleza sera ya kujenga Vyuo vya Ufundi Stadi Nchini. Ujenzi huu ukikamilika utasaidia wataanzania wengi kudahiliwa na baadae kujiajiri na hivyo kupunguza tatizo la kutokuwa na ajira nchini. Hata hivyo, Kamati imebaini kuwepo na uhaba wa walimu katika vyuo hivi. Pamoja na pongezi Kamati inasisitiza yafuatayo yafanyike ili kuboresha mpango wa ujenzi wa vyuo hivi: -

- (a) Serikali ikamilishe kwa wakati ujenzi wa vyuo 26 vya elimu ya ufundi stadi (VETA) unaoendelea Nchini.
- (b) Kuwepo na Mkakati wa kuhakikisha Halmashauri zote nchini zinakuwa na Vyuo vya Elimu ya Ufundi Stadi ili kutoa fursa kwa vijana katika Halmashauri kupata Elimu hiyo;
- (c) Ujenzi wa Vyuo hivi vya Ufundi Stadi uende sambamba na kuajiri walimu wa kutosha watakaoweza kuwafundisha wanafunzi wanaosoma katika vyuo hivyo.

4.5 MADAWATI YA JINSIA SHULENI NA VYUONI.

- (a) Kuanzishwe madawati ya jinsia katika ngazi za Elimu kuanzia sekondari hadi Elimu ya Juu ili kuwezesha vijana kupata elimu ya Afya ya Akili, namna ya kukabili athari za unyanyasaji wanaokumbana nao ukiwemo unyanyasaji wa kingono.
- (b) Pamoja na jitihada zinazofanywa na Serikali Wizara ihamasishe wazazi kuongea na vijana wao kuhusu hatua za mabadiliko ya mwili na elimu ya afya ya uzazi.
- (c) Wizara iwekeze katika kutoa mafunzo ya elimu ya afya ya uzazi kwa walimu ili kuhakikisha wanafunzi wanapata elimu hiyo na wanakuwa na maadili;

4.6 USIMAMIZI WA MIRADI YA MAENDELEO

- (a) Kamati inashauri Serikali kuwe na umakini katika usimamizi wa miradi ya maendeleo iliyotengewa fedha ili kuwezesha

kupatikana kwa thamani halisi ya fedha na kukamilika haraka kwa miradi hiyo.

- (b) Miradi ya ujenzi ya vyuo vya elimu inayoendelea izingatie uwepo miundombinu yenye kuwezesha kutatua mahitaji ya msingi ya makundi maalum ya wanawafunzi kama vile wanafunzi wa jinsia ya kike wenye Watoto na watu wenye ulemavu
- (c) Kamati inasisitiza kuongeza kasi ya utolewaji wa fedha za miradi mbalimbali inayoendelea ya ujenzi na ukarabati wa vyuo vikuu na kuwe na usimamizi mzuri wa miradi hiyo ili ikamilike kwa wakati na kuweza kutimiza lengo la kuanzishwa kwake.

4.7 MITAALA MIPYA YA ELIMU

Kamati inaendelea kushauri Serikali iharakishe mchakato wa kupitia maoni ya wadau kuhusu mitaala mipya ya elimu ili iweze kupatikana kwa wakati na kuanza kutumika na hivyo kusaidia kuboresha elimu nchini; mitaala

5.0 HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru tena kwa nafasi uliyonipa ya kuweza kuwasilisha Taarifa hii ya Kamati mbele ya Bunge lako Tukufu. Aidha, namshukuru sana Makamu Mwenyekiti Mhe. Aloyce John Kamamba, Mb pamoja na wajumbe wote wa Kamati kwa ushirikiano ambao wamekuwa wakinipa na zaidi katika kushiriki vyema katika vikao vya Kamati kikiwemo cha uchambuzi wa Bajeti ya Wizara hii. Naomba kuwatambua Wajumbe wa Kamati kwa majina kama ifuatavyo: -

1. Mhe. Stanslaus Haroon Nyongo, Mb - Mwenyekiti
2. Mhe. Aloyce John Kamamba, Mb - M/Mwenyekiti
3. Mhe. Salma Rashid Kikwete, Mb - Mjumbe
4. Mhe. Eng. Samweli Hhayuma, Xaday Mb - Mjumbe
5. Mhe. Husna Juma Sekiboko, Mb - Mjumbe
6. Mhe. Tecla Mohamedi Ungele, Mb - Mjumbe
7. Mhe. Rose Cyprian Tweve, Mb - Mjumbe
8. Mhe. Kassim Hassan Haji, Mb - Mjumbe
9. Mhe. Francis Leonard Mtenga, Mb - Mjumbe
10. Mhe. Latifa Khamis Juakali, Mb - Mjumbe
11. Mhe. Kabula Enock Shitobela, Mb - Mjumbe
12. Mhe. Cecilia Daniel Pareso, Mb - Mjumbe
13. Mhe. Bernadeta Kasabago Mushashu, Mb - Mjumbe
14. Mhe. Fatma Hassan Toufiq, Mb - Mjumbe
15. Mhe. Neema Kichiki Lugangira, Mb - Mjumbe
16. Mhe. Mussa Ramadhani Sima, Mb - Mjumbe
17. Mhe. George Ranwell Mwenisongole, Mb - Mjumbe
18. Mhe. Dkt. Paulina Daniel Nahato, Mb - Mjumbe
19. Mhe. Salome Wycliffe Makamba, Mb - Mjumbe
20. Mhe. Abdallah Dadi Chikota, Mb - Mjumbe
21. Mhe. Khamis Kassim Ali, Mb - Mjumbe
22. Mhe. Khalifa Mohamed Issa, Mb - Mjumbe
23. Mhe. Hassan Zidadu Kungu, Mb - Mjumbe
24. Mhe. Nashon William Bidyanguze, Mb - Mjumbe
25. Mhe. Hamisi Shabani Taletale, Mb - Mjumbe
26. Mhe. Prof Kitila Alexander Mkumbo - Mjumbe

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru wewe na Naibu Spika, kwa kuendelea kuongoza vyema Bunge letu. Hakika ninyi ni viongozi wa mfano.

Mheshimiwa Spika, napenda kumshukuru Waziri wa Elimu, Sayansi na Teknolojia Mhe. Prof. Adolf Faustine Mkenda (Mb), Naibu Waziri Mhe. Omary Shaban Kipanga (Mb), Makatibu Wakuu wa Wizara hii wakiongozwa na Prof. Eliamani Sedoyeka - Katibu Mkuu, Prof. James Mdoe - Naibu Katibu Mkuu na Prof. Caroline Nombo - Naibu Katibu Mkuu pamoja na Watendaji wote wa Wizara kwa ushirikiano ambao wamekuwa wakiipa Kamati wakati wote pamoja na kushiriki vyema katika vikao vya uchambuzi wa bajeti hii.

Mheshimiwa Spika, napenda kumshukuru sana Katibu wa Bunge Ndg. Nanelwa Joyce Mwihambi, *ndc* kwa ushirikiano ambao amekuwa akiipa Kamati yetu katika kutekeleza majukumu ya Kamati Kiufanisi. Pamoja nae, napenda kumshukuru Mkurugenzi wa Idara ya Kamati za Bunge Ndugu Athuman Hussein na Mkurugenzi Msaidizi anayesimamia Kamati yetu Ndugu Gerald Magili, Msaidizi wa Kamati Ndg. Jane Ndulesi na Watumishi wote wa Ofisi ya Bunge kwa kuiwezesha Kamati kutekeleza majukumu yake bila vikwazo. Kipekee tunawashukuru sana Makatibu wa Kamati yetu Ndg. Francisca Haule, Ndg. Happiness Ndalu na Ndg. Emmanuel Mdidi na Ndg. Chacha Nyakega kwa kuendelea kuishauri vyema Kamati na kuhakikisha majukumu ya Kamati yanatekelezwa bila mkwamo ikiwemo kuhakikisha Taarifa hii inakamilika kwa wakati.

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, sasa naliomba Bunge lako Tukufu likubali kuidhinisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia **Fungu 46** kwa Mwaka wa Fedha 2022/2023, jumla ya **Shilingi 1,421,004,355,000.00** na **Fungu 18** jumla ya **Shilingi 2,709,163,000.**

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha, naunga mkono Hoja.

Stanslaus H. Nyongo (Mb),

MWENYEKITI

KAMATI YA HUDUMA NA MAENDELEO YA JAMII

10 MEI, 2022